

Uchwała z dnia 9 grudnia 2005 r., III CZP 113/05

Sędzia SN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Józef Frąckowiak

Sędzia SN Iwona Koper

Najwyższy w sprawie z wniosku Grażyny S. o wyłączenie komornika, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 9 grudnia 2005 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2005 r.:

"Czy w świetle art. 54 k.p.c. w związku z art. 9 ustawy z dnia 29 października 1997 r., o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) właściwym do rozpoznania wniosku o wyłączenie komornika jest sąd, czy prezes sądu?"

podjął uchwałę:

Rozpoznanie wniosku o wyłączenie komornika należy do właściwości sądu.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Wieluniu postanowieniem z dnia 30 czerwca 2005 r. oddalił wniosek dłużniczki o wyłączenie komornika od prowadzenia sprawy. Przy rozpoznaniu zażalenia dłużniczki na powyższe postanowienie Sądowni Okręgowemu w Sieradzu nasunęło się zagadnienie prawne, sformułowane w sentencji postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 54 k.p.c. stanowi, że przepisy o wyłączeniu sędziego stosuje się odpowiednio do wyłączenia ławników, jak również innych organów sądowych oraz prokuratora. Wniosek o wyłączenie ławnika sąd rozstrzyga zgodnie z przepisami poprzedzającymi, a wniosek o wyłączenie pozostałych osób przekazuje odpowiedniemu organowi nadrzędnemu. W stanie prawnym obowiązującym do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm. – dalej: "u.k.s.egz.") Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 3 kwietnia 1987 r., III CZP 12/87 (OSNCP 1988, nr 6, poz. 80) wyjaśnił, że o wyłączeniu komornika rozstrzyga zarządzeniem prezes sądu rejonowego, w którego okręgu ma być wszczęta lub toczy się egzekucja. Pogląd ten był powszechnie aprobowany w judykaturze. Nie kwestionowano, że komornik jest „innym organem sądowym” w rozumieniu art. 54 k.p.c., a podległość administracyjna komornika wobec prezesa sądu rejonowego wynikała z art. 128 nieobowiązującej już ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.).

Stan prawny dotyczący wyłączenia komornika zmieniony został ustawą o komornikach sądowych i egzekucji. Artykuł 9 tej ustawy stanowi, że do komornika stosuje się przepisy o wyłączeniu sędziego. Należy zwrócić uwagę na różnicę między tym przepisem i art. 54 k.p.c.; przepis ten dotyczy tylko komornika, natomiast art. 54 k.p.c. – wszystkich organów sądowych oraz prokuratora. W art. 9 nie ma zastrzeżenia, że przepisy o wyłączeniu sędziego stosuje się do komornika tylko odpowiednio, jak też brak kompetencji dla organu nadrzędnego przy rozstrzyganiu wniosku o wyłączenie.

Okoliczność, że art. 54 k.p.c. odnosi się ogólnie do wyłączenia organów sądowych oraz prokuratora, a art. 9 u.k.s.egz. tylko do wyłączenia komornika,

przemawia za uznaniem art. 9 za przepis szczególny w stosunku do art. 54 k.p.c. Zgodnie z zasadą, że późniejszy przepis szczególny uchyla wcześniejszy przepis ogólny trzeba przyjąć, iż z chwilą wejścia w życie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji art. 54 k.p.c. utracił zastosowanie do wyłączenia komornika i w tym zakresie stosuje się art. 9 u.k.s.egz.

Kategoryczna redakcja art. 9, który nakazując stosowanie do komornika przepisów o wyłączeniu sędziego nie czyni żadnych wyjątków, oznacza, że wyrażone w nim odesłanie obejmuje także tryb, w jakim do wyłączenia dochodzi, w tym właściwość organu orzekającego. Organem tym, stosownie do art. 52 § 1 k.p.c., jest sąd.

Stworzenie w art. 9 u.k.s.egz. samodzielnej podstawy do wyłączenia komornika ma racjonalne uzasadnienie, gdyż ustawa, zwłaszcza po jej nowelizacji w 2001 r., wprowadziła tak daleko idące zmiany w statusie komornika, że dalsze stosowanie art. 54 k.p.c. do jego wyłączenia mogłoby nastręczać trudności. Obecnie komornik, będąc funkcjonariuszem publicznym, działa w zasadzie poza strukturą sądownictwa. Niełatwo byłoby wskazać, kto jest organem nadrzędnym nad komornikiem, gdyż nadzór administracyjny nad nim został podzielony między prezesa sądu rejonowego, Ministra Sprawiedliwości i samorząd komorniczy.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 k.p.c. rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale.

